

Totes les claus d'una sentència que limita l'acció política

Quins fonaments es fan servir per condemnar per sedició? Quins topalls es posen a la desobediència civil i institucional? Quinze fragments del veredictes per entendre'n totes les conseqüències

Mobilització independentista a Vic | Adrià Costa

Per què sedició i no rebel·lió? Quins arguments hi ha per condemnar per malversació? Quins són els límits de la desobediència civil, segons els magistrats de l'alt tribunal? Són només tres de les preguntes que queden respostes en el veredictes de Manuel Marchena

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/189121/document/consulta/aqui/sentencia/integra/suprem?rlc=&p1>). El text desgrana la tardor del 2017, nega l'existència del dret a l'autodeterminació, constata que la independència no es va assolir i posa límits a l'exercici de la desobediència, tant civil com institucional. La sentència transcendeix el procés i defineix el terreny de joc, ara més restringit, per fer política a l'Estat.

Aquestes són els quinze fragments claus de les 493 pàgines de veredictes, seleccionats amb l'assessorament de l'advocada penalista **Carla Vall**.

[despiece]1. "Tot moviment de secessió unilateral en una societat que ha fet seves la Convenció de Drets Humans de 1951 i la Carta de Drets de Lisboa del 2010 és, per definició, un moviment antidemocràtic, perquè antidemocràtic és destruir les bases d'un model constitucional per construir una república identitària en la qual el pluralisme ideològic i polític no estan garantits. [...] No hi ha democràcia fora de l'estat de dret".**[/despiece]**

Marchena no només considera antidemocràtic el projecte independentista, sinó que observa la hipotètica república com un ens identitari sense el pluralisme garantit. El jutge, a banda, es fa seva la reivindicació tantes vegades verbalitzada pels partits constitucionalistes segons la qual no hi ha democràcia fora de la Constitució.

[despiece]2. "El dret a decidir, com a dret atribuïble a una part de la ciutadania que resideix en una comunitat autònoma, no té cobertura normativa, ni per si mateixa, ni mitjançant l'artificial i assimilació al dret a l'autodeterminació dels pobles. No existeix ancoratge polític per al dret a decidir, entès com un dret amb suport internacional. I no existeix, ni tan sols eixamplant al màxim les possibilitats per tal que cert sector de la dogmàtica ofereix la dimensió consuetudinària del dret internacional o, des d'una altra perspectiva, la proclamació de certs principis generals reconeguts per les nacions civilitzades".[/despiece]

Els signants del veredictes indiquen que no hi ha manera d'encaixar el dret a decidir de Catalunya en l'ordenament jurídic, i neguen que existeixi cap convenció internacional que l'empari. Una manera de contrarestar el discurs de l'independentisme, que sempre ha emmarcat el referèndum en normes de caràcter universal.

[despiece]3. "Les despeses del referèndum relacionades amb la publicitat institucional, organització de l'administració electoral, confecció del registre de catalans a l'exterior, material electoral, pagament d'observadors internacionals i aplicacions informàtiques, són expressius de la conscient i voluntària desviació dels fons públics. Van suposar despeses alienes a qualsevol finalitat pública lícita i es van ordenar sense cobertura pressupostària. Van ser canalitzats a través de l'estructura dels departaments de Vicepresidència i Economia, Presidència, Exteriors, Treball, Salut i Cultura [...] Va ser la diàfana expressió del seu consorci delictiu".[/despiece]

La malversació és un dels delictes que ha resultat més complicat de demostrar en la fase del judici oral, per la dificultat de les acusacions a l'hora de mostrar factures concretes que la demostressin. El Suprem, però, veu acreditat el desviament de fons públics i destaca que van ser sis, les conselleries de la Generalitat implicades en la malversació. La Fiscalia va acusar la Generalitat de funcionar com un *cortijo*.

[despiece]4. "Sota l'imaginari del dret a l'autodeterminació s'hi amagava el dret dels líders polítics i associatius de pressionar el govern de la nació per la negociació d'una consulta popular. Els il·lusionats ciutadans que creien que un resultat positiu de l'anomenat referèndum d'autodeterminació conduiria a l'anhelat horitzó d'una república sobirana, desconeixien que el dret a decidir havia mutat i s'havia convertit en un atípic dret a pressionar".[/despiece]

Un dels punts amb més trellat polític de la sentència. El tribunal sosté que, amb les declaracions dels acusats, s'inferix que els passos endavant cap al procés eren només per forçar una negociació amb l'Estat mentre que a la ciutadania se li feia veure que s'aconseguiria la independència després del referèndum.

[despiece]5. "El que va passar l'1 d'octubre no va ser només una manifestació o un acte massiu de protesta ciutadana. Si hagués estat això, no hi hauria hagut una reacció penal. Va ser un aixecament tumultuari promogut per l'acusat [Jordi Cuixart] entre moltes altres persones per convertir en paper mullat -amb l'ús de les vies de fet i força física- unes decisions judicials del Tribunal Constitucional i del TSJC".[/despiece]

Aquesta frase defineix els motius pels quals el Suprem condemna els líders independentistes per sedició. Nega que l'1-O fos un acte polític convencional, sinó un "aixecament tumultuari". Un concepte que porta intrínseca la violència i que busca liquidar les resolucions judicials que prohibien la votació.

[despiece]6. "L'expressió tumultuari no pot tenir una altra significació que la d'oberta hostilitat, i suma un contingut d'hostilitat i violència que no té per què ser física ni comportar l'ús de la força [...] Ha de vivificar-se necessàriament en actituds intimidatòries, atemoridores i injurioses".[/despiece]

El tribunal aprofita una sentència del 1980 per definir què és un "tumult" i insisteix en emmarcarlo en un context que, tot i no fer servir la força, implica actituds intimidatòries. Serveix tant per la

mobilització del 20-S com pel referèndum. La referència a fa 39 anys té a veure amb una sentència de l'Audiència d'Oscà que va anul·lar una resolució contra uns regidors de la ciutat que havien intentat frenar un desnonament.

[despiece]7. "L'acte parlamentari que s'aparta de la seva genuïna funcionalitat i es converteix en el vehicle per desobeir allò resolt pel Tribunal Constitucional no és un acte emparat pel dret, no és un acte que pugui refugiar-se sota la prerrogativa constitucional d'inviolabilitat. Aquesta no protegeix davant d'actes de conscient desatenció a allò resolt pel TC. La protecció desapareix encara que la decisió es presenti formalment embolcallada en un acord de la mesa que ha estat objecte de votació". [despiece]

Fragment rellevant, perquè indica els límits de la inviolabilitat parlamentària. En el moment en què es transita un camí vetat pel TC, aquesta inviolabilitat desapareix. Tot un avís cap a l'actual mesa del Parlament, que ja ha estat advertida en la línia de no fer cap avenç en el procés si no vol incórrer en responsabilitats penals.

[despiece]8. "Fragmentar la sobirania mitjançant la tan insistent com equívoca apel·lació al poble català condueix perillosament a la negació dels drets fonamentals d'aquells altres ciutadans residents a Catalunya, que es veurien degradats a la condició de minoria assentada en una comunitat ja autodeterminada. La convivència pacífica quedaria ferida de mort si s'admetés que qualsevol govern regional pogués transformar l'estructura de l'Estat plasmant en un text legal, fora dels canals jurídics de reforma, els seus somnis identitaris. El respecte als mecanismes jurídics fixats pel poder constituent per avançar cap a nous horitzons de convivència és un bé jurídic penalment tutelable, sempre que per al seu enderrocament s'acudeixi a mitjans executius penalment". [despiece]

El tribunal justifica aquí la seva intervenció com a defensor d'un bé superior: com que estan en joc els drets dels ciutadans que no volen la independència, la convivència pacífica està en entredit. En aquest context, la justícia s'ha de posar en marxa per evitar que es compleixin els "sognis identitaris" dels líders del procés.

[despiece]9. "Ningú pot apropiarse el monopoli d'interpretar què és legítim, llençant a l'àmbit d'allò que és il·legítim tot aquell que no comparteixi les seves idees sobre l'autodeterminació, per més que al·legui com a justificació la prevalença de l'exercici de la desobediència civil". [despiece]

La desobediència civil, terme que ha sobrevolat el judici -sobretot en el testimoni de Jordi Cuixart- i que ha marcat part de la reacció a la sentència, no és un dret infinit, segons el Suprem. Marchena hi posa límits perquè en nom de la desobediència no es pot considerar il·legítim qui contradiu les tesis contràries.

[despiece]10. "La desobediència com a instrument de reivindicació i lluita social és, abans que res, una reacció davant l'esgotament dels mecanismes ortodoxos de participació política. No és un vehicle perquè els líders polítics que ostenten el poder en l'estructura autonòmica de l'Estat esgrimeixin una actitud de demolidora desobediència enfront les bases constitucionals del sistema de les quals, no s'oblidi, deriva la seva pròpia legitimitat democràtica". [despiece]

El Suprem envia un avís als representants governamentals que vulguin desobeir: fent-ho, estan anant en contra les institucions que els legitimen democràticament. En els últims dies, la desobediència institucional ha anat minvant, malgrat ser validada pel Parlament, i la resposta a la sentència està sent liderada pel carrer.

[despiece]11. "La sala no qüestiona el compromís [de Sánchez i Cuixart] amb la no-violència, sempre elogiable. [...] Però l'àmbit legítim de protesta i de lluita per les pròpies idees polítiques i socials va quedar desbordat quan van liderar l'impediment material d'execució de decisions judicials, quan van abanderar l'execució de facto -imposada- dels principis constitucionals, en un determinat territori i unes determinades dates. I aquest desbordament els converteix en responsables de les conseqüències penals que l'ordenament jurídic associa a les conductes d'aniquilació del pacte constitucional". [despiece]

Les protestes de Cuixart i Sánchez, especialment el 20-S, van traspasar la línia a l'hora d'impedir el compliment de les resolucions judicials. Un nou flanc per falcar la sedició, tot i que obre la porta

a criminalitzar altres tipus de protestes.

[despiece]12. "Malgrat el desplegament retòric dels acusats, el cert és que des de la perspectiva de fet, la inviabilitat dels actes concebuts per fer realitat la promesa independència era manifesta. L'Estat va mantenir en tot moment el control de la força militar, policial jurisdiccional i fins i tot social. I la va mantenir convertint l'eventual propòsit independentista en una quimera. D'això n'eren conscients els acusats. L'Estat va actuar, per tant, com a únic dipositari de la legitimitat democràtica per garantir la unitat sobirana de la qual aquesta emana".[/despiece]

Aquest és l'argument per tombar la rebel·lió: no es va consumir, i en cap moment l'Estat va perdre el control del territori. El projecte, a banda, era una "quimera". Dit d'una altra manera, els responsables del procés sabien que no aconseguirien la independència, convertida en un "esquer" segons els responsables de la sentència.

[despiece]13. "El 29 de setembre del 2017, Dolors Bassa va retirar els funcionaris d'Ensenyament i de Treball, departaments dels quals era titular, la competència sobre els centres de votació, assegurant-se la disponibilitat dels mateixos". [/despiece]

Error transcendental de la sentència

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/189095/marchena/equivoca/carrega/bassa/control/escoles/competes/ponsati?rlc=p1>) : Bassa era consellera de Treball i no tenia cap mena de competència sobre els centres escolars ni els funcionaris. Terreny abonat per als recursos, tant al Tribunal Constitucional com a la justícia europea.

[despiece]14. "Romeva va assumir l'estratègia exterior del Govern per legitimar internacionalment el referèndum. Era coneixedor que s'estava promovent la creació d'una legalitat paral·lela i que, mitjançant la mobilització ciutadana i el suport internacional, es podria neutralitzar la capacitat de les autoritats governamentals i judicials per exercir les funcions constitucionals que li són pròpies".[/despiece]

El flanc internacional ha estat una de les obsessions de les acusacions. I el tribunal els dona la raó en la mesura que situa Romeva, conseller d'Exteriors, com a encarregat de defensar a l'estranger una "legalitat paral·lela".

[despiece]15. "En tot moment el senyor Forn va ordenar el seu comportament, com a cap de la conselleria de la qual depenien els Mossos, a reconduir la interpretació dels mandats del TC, del jutjat número 13 de Barcelona, del fiscal en cap del TSJC i de la magistrada de la sala civil i penal del mateix tribunal cap a un sentit i abast que permetés simular el seu aparent compliment amb el decidit propòsit de fer inefectives les legítimes ordres jurisdiccionals i del fiscal superior".[/despiece]

Forn, com a cap de la conselleria encarregada dels Mossos, no surt ben parat de la sentència: el Suprem li atribueix voluntat de no fer efectives les instruccions de la justícia per impedir el referèndum. En lloc d'acatar, com va assegurar l'exconseller en la vista oral, es va dedicar a facilitar la votació. Una versió combatuda pel seu advocat, Xavier Melero, que sí que va admetre el delictes de desobediència

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/181835/defenses/assumeixen/desobediencia/desactivar/rebellio>) .

Sentència de l'1-O (https://www.scribd.com/document/430164747/Sentencia-de-l-1-O#from_embed) by naciodigital

(https://www.scribd.com/user/304645350/naciodigital#from_embed) on Scribd